

Regeringens proposition

1986/87:123

om fortsatt valutareglering, m. m.

Prop.
1986/87:123

Regeringen förelägger riksdagen vad som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 19 mars 1987 för de åtgärder och det ändamål som framgår av föredragandens hemställan.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Bengt K. Å. Johansson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att valutaregleringen förlängs att gälla i ytterligare ett år, dvs. för tiden den 1 juli 1987– den 30 juni 1988. Samtidigt föreslås en ändring av valutastyrelsens sammansättning vilket innebär att styrelsen skall bestå av nio ledamöter i alla ärenden. Vidare föreslås vissa följdändringar i bl. a. bankoglementet. För riksdagens kännedom läggs i samband med förslaget om fortsatt giltighet av valutaförordningen även fram förslag om vissa ändringar i förordningen.

1 Förslag till

Lag om tillämpning av valutalagen (1939:350)

Härigenom föreskrivs att 2 § första stycket 1, 2 och 4–8 samt 5 § 1 och 3 valutalagen (1939:350) skall tillämpas under tiden den 1 juli 1987–den 30 juni 1988.

2 Förslag till

Lag om ändring i valutalagen (1939:350)

Härigenom föreskrivs att 6 a § valutalagen (1939:350) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Riksbankens beslutanderätt enligt denna lag utövas inom riksbanken av en styrelse (valutastyrelsen). Valutastyrelsen består av *sju ledamöter utom vid handläggning av ärenden rörande direkta investeringar utomlands, då den består av elva ledamöter.*

Regeringen utser tre av ledamöterna, varav två skola tjänstgöra endast i ärenden rörande direkta investeringar utomlands. Övriga ledamöter utses av fullmäktige i riksbanken. För ledamöterna skola i samma ordning utses suppleanter.

Valutastyrelsens beslut må överklagas hos fullmäktige i riksbanken inom tre veckor från det klaganden fick del av beslutet.

På yrkande av minst tre av de ledamöter eller suppleanter som deltagit i styrelsens beslut, skall beslutet underställas fullmäktige för prövning. Yrkanden härom skall framställas genast efter beslutets fattande.

Mot fullmäktiges beslut må talan ej föras.

Närmare bestämmelser rörande valutastyrelsen meddelas i bankoreglementet.

*Föreslagen lydelse*6 a §¹

Riksbankens beslutanderätt enligt denna lag utövas inom riksbanken av en styrelse (valutastyrelsen). Valutastyrelsen består av *nio ledamöter. Två av dem utses av regeringen, de övriga av fullmäktige i riksbanken. För varje ledamot skall i samma ordning högst två suppleanter utses.*

Valutastyrelsens beslut får överklagas hos fullmäktige i riksbanken inom tre veckor från det klaganden fick del av beslutet.

Om minst tre av de ledamöter eller suppleanter som deltagit i styrelsens beslut yrkar det, skall beslutet underställas fullmäktige för prövning. Ett sådant yrkande skall framställas genast efter det att beslutet fattats.

Fullmäktiges beslut får inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

¹ Senaste lydelse 1975:204.

Lag om ändring i lagen (RFS 1975:6) med reglemente för riksbanken (Bankoreglementet)

Härigenom föreskrivs att 13 § lagen (RFS 1975:6) med reglemente för riksbanken (Bankoreglementet) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

13 §

1 mom. Till ledamöter i den i 6 a § valutalagen nämnda valutastyrelsen skall fullmäktige utse dels från riksbanken vice riksbankschefen, en fullmäktig eller suppleant för fullmäktig och en riksbanksdirektör, dels utanför banken *tre* ledamöter, av vilka *en* skall representera bankväsendet och *två* näringslivet i övrigt. *För tjänstgöring i ärenden rörande direkta investeringar utomlands skall fullmäktige därjämte utse två ledamöter, som skall representera arbetstagarna. Fullmäktige skall därjämte utse suppleanter för dessa ledamöter.*

1 mom. Till ledamöter i den i 6 a § valutalagen (1939:350) nämnda valutastyrelsen skall fullmäktige utse dels från riksbanken vice riksbankschefen, en fullmäktig eller suppleant för fullmäktig och en riksbanksdirektör, dels utanför banken *fyra* ledamöter, av vilka *två* skall representera bankväsendet och näringslivet i övrigt *och två arbetstagarna. Fullmäktige skall också utse högst två suppleanter för varje ledamot.*

Vice riksbankschefen är valutastyrelsens ordförande. Fullmäktige förordnar en av de övriga inom riksbanken utsedda ledamöterna att vara vice ordförande.

Valutastyrelsen är beslutför i ärenden rörande direkta investeringar utomlands, när minst *tre* av de för prövning av sådana ärenden särskilt utsedda ledamöterna och minst *tre* av övriga ledamöter är närvarande, samt i övriga ärenden, när minst *tre* ledamöter är närvarande. Vid lika röstetal gäller den mening som ordföranden biträder.

Valutastyrelsen är beslutför när minst *fem* ledamöter är närvarande.

2 mom. Ärende varmed valutastyrelsen har att taga befattning avgöres i valutastyrelsen, i valutastyrelsens direktion (valutadirektionen) eller av enskilda tjänstemän, en eller två i förening.

2 mom. Ärende som valutastyrelsen skall ta befattning med avgöres i valutastyrelsen, i valutastyrelsens direktion (valutadirektionen) eller av enskilda tjänstemän, en eller två i förening.

I valutastyrelsen avgöres ärenden rörande tillämpningsföreskrifter till valutaförordningen samt övriga ärenden som innefattar väsentliga principfrågor eller eljest är av större betydelse.

Valutastyrelsen avgör ärenden rörande tillämpningsföreskrifter enligt 6 § första stycket valutalagen (1939:350) samt övriga ärenden som innefattar väsentliga principfrågor eller på annat sätt är av större betydelse.

Valutadirektionen skall förbereda ärenden som skall avgöras av valutastyrelsen och under styrelsen leda valutaregleringen. I valutadirektionen *avgöres* ärenden som utan att kräva valutastyrelsens avgörande *bedömes* betydelsefulla.

Av *enskilda* tjänstemän, en eller två i förening, vilka därtill erhållit valutastyrelsens bemyndigande, *avgöres* de ärenden *vilka ej* ankommer på valutastyrelsen eller valutadirektionen.

3 mom. Valutadirektionen består av vice riksbankschefen, *den i valutastyrelsen ingående riksbanksdirektören*, deras suppleanter i styrelsen samt den gruppchef eller motsvarande tjänsteman, till vars verksamhetsområde *föreliggande ärende* hör. Valutastyrelsen skall utse två tjänstemän i riksbanken såsom suppleanter för valutadirektionens ständiga ledamöter. Vice riksbankschefen är ordförande och den i valutastyrelsen ingående riksbanksdirektören vice ordförande i valutadirektionen. Beslutförhet kräver *närvaro av tre*.

Vid *behandling i valutadirektionen av ärende av särskild penningpolitisk betydelse* skall *chefen för riksbankens kreditpolitiska avdelning delta*.

4 mom. Har på sätt *föreskrives* i 6 a § *fjärde* stycket valutalagen yrkande framställts om att *av valutastyrelsen meddelat beslut* skall underställas fullmäktiges prövning, skall sökanden i ärendet underrättas *därom* snarast möjligt och senast i samband med att han *erhåller* meddelande om innehållet i styrelsens beslut.

Fullmäktig eller suppleant för fullmäktig får *ej delta* i fullmäktiges handläggning av ärende *varmed* han tagit befattning i valutastyrelsen.

5 mom. Beträffande arvoden till valutastyrelsen är *särskilt föreskrivet*. Vid resa, som föranleds av uppdraget, *äger* ledamot eller supp-

Valutadirektionen skall förbereda ärenden som skall avgöras av valutastyrelsen och under styrelsen leda valutaregleringen. I valutadirektionen *avgörs* ärenden som utan att kräva valutastyrelsens avgörande *bedöms* betydelsefulla.

Enskilda tjänstemän, en eller två i förening, vilka därtill erhållit valutastyrelsens bemyndigande, *avgör* de ärenden *som inte* ankommer på valutastyrelsen eller valutadirektionen.

3 mom. Valutadirektionen består av vice riksbankschefen *och den riksbanksdirektör som ingår* i valutastyrelsen, *två av* deras suppleanter i styrelsen samt den gruppchef eller motsvarande tjänsteman, till vars verksamhetsområde *ärendet* hör. *Har för vice riksbankschefen eller riksbanksdirektören utsetts mer än en suppleant bestämmer valutastyrelsen vilken av de två som skall ingå i valutadirektionen*. Valutastyrelsen skall utse två tjänstemän i riksbanken såsom suppleanter för valutadirektionens ständiga ledamöter. Vice riksbankschefen är ordförande och riksbanksdirektören vice ordförande i valutadirektionen. Beslutförhet kräver *att tre ledamöter är närvarande*.

4 mom. Har på sätt *som föreskrivs* i 6 a § *tredje* stycket valutalagen (1939:350) yrkande framställts om att *ett beslut som valutastyrelsen fattar* skall underställas fullmäktiges prövning, skall sökanden i ärendet underrättas *om detta* snarast möjligt och senast i samband med att han *får* meddelande om innehållet i styrelsens beslut.

Fullmäktig eller suppleant för fullmäktig får *inte delta* i fullmäktiges handläggning av *ett* ärende *som* han tagit befattning *med* i valutastyrelsen.

5 mom. Beträffande arvoden till valutastyrelsen *finns föreskrifter i lagen (1984:665) om arvoden m. m. för uppdrag inom riksdagen*, *dess*

Nuvarande lydelse

leant *åtnjuta* resekostnadsersättning och traktamente enligt vad som gäller för riksbanksdirektör.

Föreslagen lydelse

myndigheter och organ. Vid resa, som föranleds av uppdraget, *har* ledamot och suppleant *rätt till* resekostnadsersättning och traktamente enligt vad som gäller för riksbanksdirektör.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1984:665) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ

Härmed föreskrivs att 1 § 1 lagen (1984:665) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Arvoden för vissa uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ skall utgå enligt följande:

1. Sveriges riksbank

Fullmäktig: 20 000 kronor för år.

Fullmäktiges ordförande: 6 700 kronor för år utöver fullmäktigearvodet.

Fullmäktig som är deputerad: 20 000 kronor för år utöver fullmäktigearvodet.

Suppleant för fullmäktig: 6 700 kronor för år.

Ledamot av valutastyrelsen som *ej* är tjänsteman i riksbanken: 5 600 kronor för år till ledamot som *tjänstgör endast i ärenden rörande direkta investeringar utomlands och 8 000 kronor till annan ledamot.*

Suppleant i valutastyrelsen som *ej* är tjänsteman i riksbanken: 2 700 kronor för år.

Föreslagen lydelse

1 §

Arvoden för vissa uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ skall utgå enligt följande:

1. Sveriges riksbank

Fullmäktig: 20 000 kronor för år.

Fullmäktiges ordförande: 6 700 kronor för år utöver fullmäktigearvodet.

Fullmäktig som är deputerad: 20 000 kronor för år utöver fullmäktigearvodet.

Suppleant för fullmäktig: 6 700 kronor för år.

Ledamot av valutastyrelsen som *inte* är tjänsteman i riksbanken: 8 000 kronor för år.

Suppleant i valutastyrelsen som *inte* är tjänsteman i riksbanken: 2 700 kronor för år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.

Förordning om dels fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959:264), dels ändring i samma förordning

Härigenom föreskrivs i fråga om valutaförordningen (1959:264) dels att förordningen, som gäller till utgången av juni 1987¹, skall fortsätta att gälla till utgången av juni 1988, dels att 4, 6, 7 a, och 15 §§ samt rubrikerna närmast före 4 och 6 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Om utförelse av betalningsmedel, värdepapper och guld med mera².

Värdepapper, andra betalningsmedel än växlar samt guld och guldvaror som sägs i andra stycket må ej utan riksbankens tillstånd utföras ur riket, dock att resande till utlandet må utföra resevaluta till belopp som riksbanken medger.

Förbudet i första stycket omfattar guld och följande guldvaror enligt tulltaxan (1977:975), nämligen ur nr 71.07 oarbetat guld, inbegripet platinerat guld, och andra formvaror av guld och platinerat guld än bladguld ur 72.01 guldmynt

Om införelse av betalningsmedel, värdepapper och guld, så ock om försäljning av värdepapper med mera³

Andra betalningsmedel än växlar samt guld och guldvaror som sägs i 4 § andra stycket må ej utan riksbankens tillstånd införas till riket, dock att resande från utlandet må införa resevaluta till belopp som riksbanken medger.

I den mån ej annat följer av 10 a § fordras riksbankens tillstånd, där est den som är bosatt här i riket skall

Föreslagen lydelse

Om utförelse av betalningsmedel, värdepapper m. m.

4 §³

Värdepapper och andra betalningsmedel än växlar får inte utan riksbankens tillstånd utföras ur riket. Resande till utlandet får dock utföra resevaluta till belopp som riksbanken medger.

Om införelse av betalningsmedel och värdepapper samt försäljning av värdepapper m. m.

6 §⁴

Andra betalningsmedel än växlar får inte utan riksbankens tillstånd införas till riket. Resande från utlandet får dock införa resevaluta till belopp som riksbanken medger.

I den mån annat inte följer av 10 a § fordras riksbankens tillstånd, om den som är bosatt här i riket skall

¹ Förordningens giltighetstid senast förlängd 1986:499.

² Senaste lydelse 1975:206.

³ Senaste lydelse 1977:1088.

⁴ Senaste lydelse 1975:206.

1) direkt eller genom annans förmedling, i annat fall än i första stycket avses, mottaga betalning från någon som är bosatt i utlandet.

2) ikläda sig gäld till någon som är bosatt i utlandet, där ej fråga är om ingående av köpeavtal på inom branschen allmänt tillämplade köpevillkor eller om vidtagande av därmed jämförliga åtgärder, eller

3) lämna försträckning mot säkerhet av borgen av någon som är bosatt i utlandet.

1) direkt eller genom annans förmedling, i annat fall än som avses i första stycket, ta emot betalning från någon som är bosatt i utlandet,

2) sätta sig i skuld till någon som är bosatt i utlandet, där det inte är fråga om att ingå köpeavtal på sådana köpevillkor som tillämpas allmänt inom branschen eller om att vidta andra jämförbara åtgärder, eller

3) lämna kredit mot säkerhet av borgen av någon som är bosatt i utlandet.

7 a §

I fråga om värdepapper och betalningsmedel gäller icke lagen (1973:980) om transport, förvaring och förstöring av införselreglerade varor, m. m. I fråga om guld och guldvaror som sägs i 4 § andra stycket gäller nämnda lag med undantag av att guld och guldvarorna ej få förvaras på tullager eller i frihamn, förstöras, återutföras eller tagas om hand av annan än riksbanken på sätt som avses i 3 § andra stycket tullagen (1973:670).

I fråga om värdepapper och betalningsmedel gäller icke lagen (1973:980) om transport, förvaring och förstöring av införselreglerade varor, m. m.

15 §⁵

En var, som är bosatt här i riket eller eljest här uppehåller sig, är pliktig att, i den omfattning riksbanken finner erforderligt, till riksbanken lämna uppgift angående de betalningar han verkställer till eller mottager från någon som är bosatt i utlandet eller där uppehåller sig.

Har någon efter anmaning underlåtit att lämna uppgift enligt första stycket, äger riksbanken påföra honom särskild avgift (förseningsavgift). Sådan avgift påförs med 500 kronor för aktiebolag och högst 300 kronor för övriga. Påförd förseningsavgift, som inte betalas inom föreskriven tid, får omedelbart drivas in i den ordning som gäller för indrivning av skatt enligt uppbörds-

Den som är bosatt här i riket eller annars uppehåller sig här är skyldig att, i den omfattning riksbanken finner erforderligt, lämna uppgift till riksbanken angående de betalningar han verkställer till eller tar emot från någon som är bosatt i utlandet eller uppehåller sig där.

Har någon efter anmaning underlåtit att lämna uppgift enligt första stycket, får riksbanken påföra honom särskild avgift (förseningsavgift) som tillfaller riksbanken. Sådan avgift påförs med 500 kronor för aktiebolag och högst 300 kronor för övriga. Påförd förseningsavgift, som inte betalas inom föreskriven tid, får omedelbart drivas in i den ordning som gäller för indrivning av

⁵ Senaste lydelse 1986:499.

Nuvarande lydelse

lagen (1953:272). Restavgift utgår dock ej.

Underlåter någon alltjämt, trots att förseningsavgift påförts, att lämna uppgift enligt första stycket *äger* riksbanken förelägga honom lämpligt vite.

Föreslagen lydelse

skatt enligt uppbördslagen (1953:272). Restavgift utgår dock ej.

Underlåter någon alltjämt, trots att förseningsavgift påförts, att lämna uppgift enligt första stycket *får* riksbanken förelägga honom lämpligt vite.

Prop. 1986/87: 123

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1987.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 19 mars 1987

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, statsråden Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Peterson, S. Andersson, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, Holmberg, Hellström, Wickbom, Johansson, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist

Föredragande: statsrådet Johansson

Proposition om fortsatt valutareglering

1 Inledning

Enligt valutalagen (1939:350, ändrad senast 1986:314) gäller i fredstid att fullmäktige i riksbanken skall göra framställning till regeringen om valutareglering, om det prövas nödvändigt för att nå de centrala mål som har fastställts för den ekonomiska politiken. Fullmäktige skall därvid begära att regeringen föreslår riksdagen en lag om tillämpning av valutalagen för högst ett år. Regeringen skall samtidigt som ett sådant lagförslag läggs fram förelägga riksdagen de valutareglерande forskrifter som regeringen avser att utfärda. Sådana föreskrifter finns i valutaförordningen (1959:264, ändrad senast 1986:499). En redogörelse för innehållet i valutalagen och valutaförordningen finns i prop. 1975:82 (s. 14–21) och prop. 1977/78:169 (s. 6 och 7). I valutakommitténs (1977:03) i november 1985 avgivna slutbetänkande (SOU 1985:52) Översyn av valutaregleringen finns vidare en ingående redogörelse för valutaregleringens principer och tillämpning. I detta sammanhang bör även nämnas de expertrapporter från valutakommittén som ingår i betänkandet (SOU 1980:51) Valutareglering och ekonomisk politik.

Genom lagen (1986:498) om tillämpning av valutalagen (1939:350) och förordningen (1986:499) om fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959:264) har valutareglering förskrivits för tiden den 1 juli 1986–den 30 juni 1987 (prop. 1985/86:143, FiU 28, rskr. 257).

2 Riksbankens skrivelse

I en skrivelse den 5 februari 1987 har fullmäktige i riksbanken hemställt om förlängning av valutaregleringen samt om vissa författningsändringar. I skrivelsen anför fullmäktige, med hänvisning till sitt remissyttrande över valutakommitténs betänkande (SOU 1985:52), att det är angeläget att det liberaliseringsarbete som inlettts får fortsättas och att de bästa förutsättningarna för detta uppnås om den nuvarande valutalagen, som lättare kan anpassas till förändringar av valutaregleringens sakliga innehåll, får bestå.

Någon ny lagstiftning i enlighet med valutakommitténs förslag är enligt fullmäktige således inte påkallad. Fullmäktige har därför hemställt om att regeringen föreslår riksdagen att anta en lag om tillämpning av 2 § första stycket 1, 2 och 4–8 samt 5 § 1 och 3 valutalagen att gälla under tiden den 1 juli 1987 - den 30 juni 1988 samt att regeringen förordnar om fortsatt giltighet av valutaförordningen under samma tid.

I skrivelsen tar fullmäktige även upp frågan om ändringar beträffande valutastyrelsens sammansättning. Fullmäktige delar majoritetens uppfattning i valutakommittén att valutastyrelsen bör ha samma sammansättning i alla ärenden, nämligen nio ledamöter. Enligt förslaget utser riksbanken sju och regeringen två av dem. Av de sju ledamöterna som riksbanken utser skall två representera arbetstagarerna. Vidare anser fullmäktige att ett beslut av valutastyrelsen, liksom hittills, skall underställas fullmäktige på yrkande av tre eller flera av styrelsens ledamöter. Fullmäktige har därför hemställt att regeringen föreslår riksdagen att besluta om ändring av 6 a § valutalagen, 13 § lagen (RFS 1975:6) med reglemente för riksbanken (Bankreglementet) samt 1 § 1 lagen (1984:665) om arvoden m. m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.

Fullmäktige har i sin skrivelse vidare framfört att det inte längre finns anledning att utnyttja förordnandet i 2 § första stycket 9 valutalagen och att i valutaförordningen behålla de därpå grundade bestämmelserna om förbud mot ut- och införsel av obearbetat guld, guldmynt m. m. Fullmäktige föreslår därför att regeringen beslutar om ändring i 4, 6 och 7 a §§ valutaförordningen i dessa delar. Slutligen har fullmäktige i sin skrivelse hemställt om ändring av 15 § valutaförordningen. Ändringsförslaget innebär att det med stöd av förordnandet i 2 § första stycket 8 valutalagen uttryckligen föreskrivs att påförda förseningsavgifter, i likhet med vad som gäller enligt 13 b §, skall tillfalla riksbanken.

En minoritet av fullmäktige har reserverat sig och anfört att en skyndsamt liberalisering som syftar till avveckling av valutaregleringen bör genomföras. För det fall att valutaregleringen skulle bestå delar minoriteten dock majoritetens uppfattning att valutastyrelsen inte bör ha olika sammansättning i olika ärenden. Styrelsen bör därvid vara allsidigt sammansatt, dock utan att vara partsammansatt, på grundval av ledamöternas kompetens i sakfrågorna. Till protokollet i detta ärende bör som *bilaga* fogas fullmäktiges skrivelse.

3 Remissyttranden

Efter remiss har yttranden över riksbankens skrivelse avgivits av fullmäktige i riksgäldskontoret, banksinspektionen, kammarrätten i Jönköping, Sveriges industriförbund, Sveriges föreningsbankers förbund, Svenska bankföreningen, Svenska Sparbanksföreningen. PKbanken har förklarat sig dela av Svenska bankföreningen framförda synpunkter.

Fullmäktige i riksgäldskontoret tillstyrker bifall till framställningen. Banksinspektionen har ingen erinran mot att valutaregleringen förlängs på det sätt som föreslås. Övriga remissinstanser som uttalat sig i frågan har

också tillstyrkt en förlängning men har särskilt betonat att det är angeläget att den inledda liberaliseringen fullföljs målmedvetet med sikte på en snabb avveckling av regleringen. Svenska bankföreningen och Sveriges industriförbund efterlyser således uttalanden med denna innebörd av regeringen om den skulle föreslå förlängd giltighet. Svenska bankföreningen hävdar att valutalagen, om den förlängs, bör tillämpas endast i extraordinära situationer och för vissa ändamål som är oberoende av det ekonomiska läget. Någon sådan situation råder enligt bankföreningen inte för närvarande. Sveriges föreningsbankers förbund betvivlar valutaregleringens effektivitet som medel mot överdriven ränteoro och menar att förutsättningen för stabilitet i detta avseende är en konsistent och trovärdig ekonomisk politik – oberoende av om valutaregleringen bevaras eller avskaffas.

Förslaget om ändrad sammansättning av valutastyrelsen tillstyrks av bankinspektionen och Svenska sparbanksföreningen. Svenska Bankföreningen, till vars åsikt Sveriges föreningsbankers förbund ansluter sig, och Sveriges industriförbund avstyrker däremot förslaget och framhåller att valutastyrelsen bör vara sammansatt uteslutande av sakkunniga personer som har kännedom om de ekonomiska och rättsliga angelägenheter som berörs av valutaregleringen. Bankföreningen har svårt att se hur valutareglering kan vara en facklig angelägenhet och menar att en utvidgning av valutastyrelsen med särskilda personer för detta ändamål erfarenhetsmässigt saknar betydelse samt motverkar arbetseffektiviteten. En valutastyrelse bestående av sju personer i alla typer av ärenden förordas av de nu nämnda remissinstanserna. Bankföreningen tillägger för sin del, i det fall att fullmäktiges förslag ändå skulle genomföras, att underställning hos fullmäktige av valutastyrelsens beslut skall kunna ske redan på yrkande av minst två ledamöter. Svenska sparbanksföreningen tillstyrker å sin sida att lagen i denna del inte ändras på det sätt som valutakommittén föreslagit, nämligen en ökning av det lägsta antalet till fyra ledamöter.

Samtliga remissinstanser lämnar utan erinran de föreslagna ändringarna av valutaförordningen vad gäller handeln med guld m. m. samt förtydligandet i fråga om förseningsavgift. Kammarrätten i Jönköping erinrar dock om att böter, viten och andra sanktionsavgifter, tex skattetillägg och förseningsavgift enligt taxeringslagen, normalt tillfaller staten. Det föreslagna förtydligandet innebär enligt kammarrätten att man gör ett avsteg från denna huvudprincip.

4 Föredragandens överväganden

4.1 Valutaregleringen

Valutaregleringen är ett medel i penning- och valutapolitiken. Med stöd av regleringen kan man hindra eller begränsa störande kapitalflöden av främst kortfristig natur. Regleringen omfattar i huvudsak sådana transaktioner som inte har något direkt samband med utrikeshandeln, dvs. främst rent finansiella placeringar.

Inom ramen för valutalagen och valutaförordningen är det riksbanken

som i sina tillämpningsföreskrifter utformar de närmare bestämmelserna för kapitaltransaktionerna.

Den ekonomiska politik som har förts under de senaste åren har starkt bidragit till att de ekonomiska obalanserna har minskat och att den svenska ekonomin nu står avsevärt starkare än vid 1980-talets början. Betydande problem kvarstår dock alltså. Jag vill erinra om att de förbättrade betingelserna för den svenska ekonomin delvis kan förklaras av sådana faktorer som det kraftiga oljeprisfallet, dollarns fall och den internationella räntenedgången. Det förefaller inte realistiskt att räkna med en dylik draghjälp även under kommande år. Den underliggande bytesbalanssituationen och inflationstakten är ännu inte tillfredsställande. Det kommer att krävas fortsatta insatser för att befästa och förstärka den svenska ekonomin i dessa avseenden.

Den påtagliga förbättringen av bytesbalansen och minskningen av budgetunderskottet under de senaste åren har skapat förutsättningar för en målmedveten, successiv liberalisering av valutaregleringen. Detta har kunnat åstadkommas på ett smidigt sätt inom ramen för gällande lagstiftning, genom ändringar i riksbankens föreskrifter. Sålunda har den svenska aktiemarknaden öppnats för utländska placerare och guldregleringen i praktiken avskaffats. Vidare har kravet på utlandsfinansiering med lån av svenska direkta investeringar i utlandet upphävts samt kravet på löptid för finansiella lån i utländsk valuta sänkts från två till ett år. Jag kan också nämna att maximibeloppet för tillstånd vid förvärv av rekreationsbostad i utlandet har höjts. Vidare är det fr. o. m. i år möjligt för valutabankerna att göra terminsaffärer med utlandet utan kommersiell bakgrund på längre tid än 12 månader och för företag att göra affärer i valutaoptioner enligt samma regler som gäller för terminsaffärer.

Valutakommittén har i sitt slutbetänkande (SOU 1985:52) Översyn av valutaregleringen behandlat frågan om valutaregleringens roll för utformningen av penning- och valutapolitiken. Kommitténs överväganden mynnar ut i att en successiv liberalisering av valutaregleringen bör komma till stånd. Bland remissinstanserna är det stora flertalet eniga om att en liberalisering är önskvärd. En del har menat att regleringen snabbt bör avvecklas. Andra har ansett att det inte är meningsfullt att ställa upp ett särskilt mål för avregleringen eller i vilken takt denna bör ske. Riksbanken har på grundval av betänkandet angett vissa områden som bör prioriteras och kunna avregleras inom en relativt snar framtid.

I den reviderade finansplanen 1986 (prop. 1985/86:150) har chefen för finansdepartementet närmare angett den lämpliga inriktningen av en fortsatt avreglering på valutaområdet. Riksbanken har också, som jag nyss beskrivit, vidtagit ett antal åtgärder med detta syfte. Jag anser att detta arbete bör fortsätta men i en takt som är lämplig med hänsyn till betalningsbalansens utveckling och erfarenheterna av avregleringen. Även i ett längre perspektiv är det enligt min mening angeläget att behålla de delar av regleringen som behövs för att det skall vara möjligt att föra en effektiv penningpolitik och att begränsa spekulativa valutaflöden.

Till grund för arbetet med en liberalisering av valutaregleringen har valutakommittén föreslagit en helt ny valutalagstiftning. Riksbanksfull-

måktige anser, i likhet med en praktiskt taget enig remissopinion, att de förändringar av valutaregleringens sakliga innehåll som fortlöpande sker är enklare att genomföra inom ramen för den gällande lagstiftningen än den av valutakommittén föreslagna. Förslaget skulle även innebära ett omfattande arbete med nya föreskrifter och med utbildning av den personal som tillämpar valutaregleringen. Mot den bakgrund som jag här har redovisat är ett sådant merarbete knappast motiverat, särskilt som en ny valutalagstiftning närmast skulle försvåra successiva förändringar av valutaregleringen. Jag anser därför att lagförslaget inte bör läggas till grund för en ny lagstiftning. Det fortsatta liberaliseringsarbetet bör således ske med utgångspunkt i gällande lag, vilken kan behållas som en fullmaktslag.

4.2 Valutastyrelsens sammansättning, m. m.

Enligt 6 a § valutalagen skall valutastyrelsen bestå av sju ledamöter utom vid handläggningen av ärenden rörande direkta investeringar utomlands, då den skall bestå av elva ledamöter. Av de sju ledamöterna utser riksbanken sex och regeringen en. Av de elva ledamöterna i den utvidgade styrelsen utser riksbanken ytterligare två, vilka skall representera arbetstagarna, och regeringen ytterligare två, vilka i praktiken utsetts med hänsyn till sin kompetens i industri- och arbetsmarknadspolitiska frågor.

Enligt det nu föreliggande förslaget skall, som jag tidigare nämnt, valutastyrelsen i alla ärenden bestå av nio ledamöter, av vilka riksbanken utser sju, och regeringen två. Av de ledamöter som riksbanken utser skall två representera arbetstagarna. Enligt min mening är detta en ändamålsenlig ordning. Jag delar alltså uppfattningen hos valutakommitténs majoritet samt hos riksbanksfullmäktige och i denna del remissinstanserna att gällande ordning med varierande sammansättning beroende på ärendetyp kan innebära praktiska svårigheter. Jag delar också den allmänt framförda uppfattningen att det är viktigt med en så allsidigt sammansatt valutastyrelse som möjligt i alla ärenden med hänsyn till behovet av sakkunskap inom ämnesområdet och, vill jag för egen del tillägga, representation för olika samhällsintressen. I några fall har remissinstanserna framfört kritik mot fullmäktiges förslag att permanent öka styrelsens storlek. Dessa remissinstanser hävdar att sju ledamöter skulle vara tillräckligt i alla typer av ärenden. Detta skulle, såvitt jag förstår, innebära att utrymmet för facklig representation i styrelsen skulle minska avsevärt. Svenska bankföreningen säger i sitt yttrande över fullmäktiges förslag att det är svårt att se att valutaregleringen kan vara någon facklig angelägenhet. Jag delar inte detta synsätt. Syftet med det nu framlagda förslaget är att ge styrelsen en allsidigt sammansättning för alla förekommande ärenden. Dessa avser ofta betydande belopp eller är av principiell betydelse. Besluten kan både direkt och indirekt påverka olika sektorer av samhällsekonomin. Det är därför angeläget att det i styrelsen finns representanter för olika samhällsintressen, däribland de fackliga. Jag ansluter mig alltså i denna del till fullmäktiges förslag.

Genom möjligheten för en minoritet av ledamöterna i styrelsen att yrka på att beslut skall underställas fullmäktige för prövning, är det sörjt för att i

särskilda fall ytterligare kompetens kan tillföras vid prövningen av ett ärende. Jag kan inte se någon anledning att begränsa denna möjlighet genom att, som valutakommittén föreslagit, föreskriva krav på en större minoritet i detta hänseende än vad som gäller för närvarande. Det finns enligt min mening heller inte någon anledning att minska kravet till två personer som Svenska bankföreningen föreslagit i sitt remissvar.

Regeringen har beslutat att inhämta lagrådets yttrande över ett förslag om en ny riksbankslag och ändrat huvudmannaskap för riksgäldskontoret. Efter att lagrådet har yttrat sig, avser chefen för finansdepartementet föreslå regeringen att lämna en proposition till riksdagen med förslag bl. a. till närmare bestämmelser om valutastyrelsens och valutadirektionens organisation, ärendenas handläggning m. m. Det förslag till ändringar i det gällande bankreglementet som jag nu lägger fram överensstämmer i berörd del med det förslag till ny riksbankslag som remitterats till lagrådet. De föreslagna ändringarna är föranledda främst av att valutastyrelsen får en ny sammansättning i enlighet med vad jag tidigare anfört. Avsikten är att bestämmelserna skall gälla till dess att den nya riksbankslagen träder i kraft den 1 januari 1989. De närmare skälen i övrigt för de föreslagna ändringarna framgår av det till lagrådet remitterade förslaget.

Enligt gällande bestämmelser i lagen (1984:665) om arvoden m. m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ utgår arvode till en ledamot av valutastyrelsen som inte är tjänsteman i riksbanken med ett visst belopp för år, om ledamoten endast tjänstgör i ärenden rörande direkta investeringar utomlands och med ett annat och högre belopp till en annan ledamot. Med hänsyn till att valutastyrelsen enligt mitt förslag skall vara likadant sammansatt i alla förekommande ärenden finns det inte längre anledning att göra någon åtskillnad mellan de nu berörda ledamöterna i arvodeshänseende.

4.3 Guldregleringen

Guldregleringen har i praktiken varit avskaffad sedan november 1985. Då utfärdade nämligen valutastyrelsen en generell dispens för ut- och införsel av obearbetat guld, guldmynt m. m. Det finns enligt min mening inte något skäl att föreslå en fortsatt tillämpning av den i 2 § första stycket 9 valutalagen givna fullmakten för regeringen att förordna om guldreglering. Valutaförordningen bör anpassas till detta förhållande.

4.4 Förseningsavgifter

Med stöd av den givna fullmakten i 2 § första stycket 8 valutalagen får i valutaförordningen bestämmas att avgift skall utgå och tillfalla riksbanken. Fullmakten har tagits i anspråk i 13 b och 15 §§ i valutaförordningen. I 13 b § föreskrivs uttryckligt att avgiften skall tillfalla riksbanken. För tydlighets skull bör detta anges också i 15 §.

Med hänsyn till vad jag nu anfört anser jag att valutaregleringen i dess nuvarande utformning – med de ändringar som jag föreslagit – bör förlängas med verkan fr. o. m. den 1 juli 1987 t. o. m. den 30 juni 1988. De föreslagna författningsändringarna bör träda i kraft den 1 juli 1987.

5 Lagrådets hörande

De föreslagna ändringarna i fråga om valutalagen är av så enkel beskaffenhet att lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

6 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen *dels* föreslår riksdagen att anta inom finansdepartementet upprättade förslag till

1. lag om tillämpning av valutalagen (1939:350),
2. lag om ändring i valutalagen (1939:350),
3. lag om ändring i lagen (RFS 1975:6) med reglemente för riksbanken (Bankoreglementet),
4. lag om ändring i lagen (1984:665) om arvoden m. m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ,

dels bereder riksdagen tillfälle att ta del av ett inom finansdepartementet upprättat förslag till

5. förordning om *dels* fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959:264), *dels* ändring i samma förordning.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredraganden anfört för de åtgärder och det ändamål som föredraganden har hemställt om.

SVERIGES RIKSBANK 1987-02-05

Till Finansdepartementet

Fullmäktige i riksbanken hemställer i denna skrivelse om fortsatt tillämpning av valutaregleringen och framlägger samtidigt förslag till vissa författningsändringar.

Genom lagen (1986:498) om tillämpning av valutalagen (1939:350) har föreskrivits att 2 § första stycket 1, 2 och 4-9 samt 5 § 1 och 3 valutalagen (1939:350) skall tillämpas under tiden den 1 juli 1986 - den 30 juni 1987. Därjämte har genom förordningen (1986:499) om dels fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959:264), dels ändring i samma förordning föreskrivits att valutaförordningen (1959:264) skall äga fortsatt giltighet till utgången av juni 1987 och att det i förordningen skall införas en ny paragraf, 15 §, med bestämmelser om uppgiftsskyldighet till riksbanken och om förseningsavgift och vite vid underlåtelse att lämna uppgifter.

I remissyttrande den 17 april 1986 över valutakommitténs betänkande (SOU 1985:52) har fullmäktige redovisat sin allmänna syn på valutaregleringen och på behovet av ny lagstiftning. Därvid har fullmäktige sammanfattningsvis anfört följande:

Det är angeläget att det liberaliseringsarbete som inletts får fortsättas enligt ovan skisserade riktlinjer. De bästa förutsättningarna härför vinnes om den nuvarande valutalagen får bestå. Den är nämligen, som framhållits, lättare anpassbar till förändringar av valutaregleringens sakliga innehåll.

Det ter sig ej heller meningsfullt att när man sålunda ser framför sig en till sitt innehåll väsentligt förändrad valutareglering, fullständigt omgestalta de formella bestämmelser som bär upp denna reglering. Om lagförslaget upphöjes till lag, bleve det sålunda nödvändigt att skriva om denna mer eller mindre omgående. - Med åberopande av det anförda vill fullmäktige föreslå att det framlagda lagförslaget ej lägges till grund för lagstiftning.

Med hänvisning till detta yttrande får fullmäktige anmäla att fullmäktige anser ny lagstiftning i enlighet med kommittéförslaget ej vara påkallad, att i stället den nuvarande valutalagens fullmakter bör ianspråktagas under tiden 1 juli 1987 - 30 juni 1988, att därvid dock bör göras viss ändring i lagen beträffande valutastyrelsens sammansättning samt att valutaförordningen med vissa ändringar bör ges förlängd giltighet under samma tid.

Valutastyrelsens sammansättning m. m.

Enligt nu gällande lag består valutastyrelsen av sju ledamöter utom vid handläggning av ärenden rörande direkta investeringar utomlands, då den består av elva ledamöter.

Valutakommittén var enig i sin bedömning att gällande ordning med varierande sammansättning av styrelsen var mindre ändamålsenlig. Kom-

mittén föreslog därför att styrelsen skulle vara enahanda sammansatt i alla ärenden.

Såsom kommittén funnit har nuvarande ordning med olika sammansättningar av valutastyrelsen skapat praktiska svårigheter. Fullmäktige gör samma bedömning som kommittén att valutastyrelsen bör ha samma sammansättning i alla förekommande ärenden.

När det gäller antalet ledamöter och sammansättningen av dessa kan fullmäktige ansluta sig till vad majoriteten i valutakommittén föreslog, nämligen nio.

Dock vill fullmäktige föreslå att liksom hittills valutastyrelsens beslut skall underställas fullmäktige när tre ledamöter yrkar detta; i stället för såsom i kommitténs förslag fyra. Den förändrade sammansättningen av valutastyrelsen innebär ju nämligen att direktinvesteringsärenden kommer att avgöras av nio ledamöter i stället för såsom i dag elva. Att då kräva en större minoritet för att ett beslut skall underställas fullmäktige förefaller obefogat. I fullmäktiges förslag har vidare beaktats det tilläggsförslag som utarbetats av statsskuldspolitiska kommittén (SOU 1986:22), vilket tillstyrkts av fullmäktige i yttrande den 4 september 1986. I sistnämnda yttrande har fullmäktige föreslagit att bestämmelserna i 13 § bankoreglementet om valutastyrelsen m. m. i samband med upphävandet av bankoreglementet vid den nya riksbankslagens ikraftträdande bör överföras till valutalagen. Intill dess så kan ske föreslås att erforderliga ändringar görs i de befintliga bestämmelserna i bankoreglementet. Genom den föreslagna ändringen i valutalagen kommer alla ledamöter i valutastyrelsen att tjänstgöra i samtliga ärenden. Alla ledamöter, som inte är tjänstemän i riksbanken, bör därför ha samma arvoden. Härfor krävs en ändring i lagen (1984:665) om arvoden m. m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.

I bilaga 1¹ redovisas föreslagna ändringar i valutalagen, bankoreglementet och arvodeslagen.

Guldregleringens avskaffande

Valutastyrelsen har i november 1985 avskaffat den på valutaförordningen baserade guldregleringen genom att helt dispensera från gällande förbud i valutaförordningen att ut- och införa obearbetat guld, guldmynt m. m. Anledning saknas därmed att längre behålla dessa förbud i valutaförordningen. Fullmakten i 2 § första stycket 9 valutalagen att reglera ut- och införsel av guld behöver då ej sättas i kraft.

I bilaga 2² redovisas förslag till ny lydelse av 4, 6 och 7 a §§ valutaförordningen vilka berörs av förslaget.

Förseningsavgift tillfaller riksbanken

Som inledningsvis nämnts infördes under 1986 en ny paragraf, 15 §, i valutaförordningen med bestämmelser om uppgiftsskyldighet till riksbanken

^{1,2} Bilagans författningstext överensstämmer i huvudsak med mitt förslag och utsluts därför här.

ken och om förseningsavgift och vite vid underlåtelse att lämna uppgifter. Föreskrifterna har beslutats med stöd av fullmakten i 2 § första stycket 8 valutalagen. För att undanröja varje tvekan om att påförda förseningsavgifter – liksom sådana avgifter som föreskrivs i 13 b § valutaförordningen – tillfaller riksbanken, föreslås att ett tillägg härom uttryckligen införs i paragrafen. Författningsförslag redovisas i bilaga 2¹. Ett sådant tillägg omfattas också av fullmakten i 2 § första stycket 8 valutalagen.

I bilaga 1 och 2 lämnade författningsförslag framlägges vidare vissa språkliga ändringsförslag.

Under återopande av det anförda hemställer fullmäktige i riksbanken att regeringen måtte

dels föreslå riksdagen antaga lag om tillämpning av 2 § första stycket 1, 2 och 4–8 samt 5 § 1 och 3 valutalagen att gälla under tiden den 1 juli 1987–den 30 juni 1988,

dels föreslå riksdagen antaga lagar om ändring av 6 a § valutalagen, 13 § lagen med reglemente för riksbanken (Bankoreglementet) samt 1 § 1 lagen om arvoden m. m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ,

dels förordna om ändring i 4, 6, 7 a och 15 §§ valutaförordningen,

dels förordna om fortsatt giltighet av valutaförordningen.

Stockholm som ovan

På Fullmäktiges vägnar:

Erik Åsbrink

Hanna Ericson

Reservation: se fullmäktiges protokoll 1987–02–05, § 4

¹ Bilagans författningstext överensstämmer i huvudsak med mitt förslag och utsluts därför här.

SVERIGES RIKSBANK

Utdrag ur Fullmäktiges protokoll 1987-02-05

Närvarande: Ordföranden Erik Åsbrink, vice ordföranden Olle Göransson, Bengt Dennis, Staffan Burenstam Linder, Jan Bergquist, Ingemar Eliasson, Bertil Jonasson.

§ 4. Skrivelse om fortsatt tillämpning av valutaregleringen samt förslag till vissa författningsändringar.

På hemställan av Åke Gustafsson beslöt fullmäktige att till regeringen avlåta skrivelse med hemställan om förlängning av valutaregleringen samt förslag till vissa författningsändringar.

Skrivelsens lydelse framgår av registraturet.

Mot skrivelsens lydelse reserverade sig *Staffan Burenstam Linder*, *Ingemar Eliasson* och *Bertil Jonasson* som anförde följande.

Vi anser, som vi framhållit i en reservation till fullmäktiges yttrande över valutakommitténs betänkande, att man bör genomföra "en skyndsam liberalisering som syftar till avveckling av valutaregleringen". Med detta förslag till avveckling av valutaregleringen får valutastyrelsen mer begränsade arbetsuppgifter och styrelsens sammansättning mindre betydelse.

Så länge en reglering finns kvar och ett behov av en valutastyrelse kvarstår är det önskvärt av praktiska skäl att denna styrelse inte har olika sammansättning i olika ärenden. Styrelsen bör ha en allsidig sammansättning dock utan att vara partsammansatt. Dess ledamöter bör utnämnas på grund av sin kompetens i de sakfrågor som behandlas.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

Ur protokollet
(Sign)

